

STÍNY

V PŘÍRODĚ, ŽIVOTĚ A UMĚNÍ

William Vaughan

Strhujícím příkladem vrženého stínu je Brockenké strašidlo nebo také horský přízrak. K jevu čas od času dochází na vrcholu Brocken v německém Harzu, odkud mohou pozorovatelé spatřit svou monstrózní zvětšeninu v podobě stínu vrženého na oblacích osvětlených sluncem.

William Vaughan
STÍNY
V PŘÍRODĚ, ŽIVOTĚ A UMĚNÍ

Copyright © 2019 by William Vaughan
© Wooden Books Limited 2019
Published by Arrangement with Alexian Limited
Translation © Klára Jírová, 2022
Design and typeset by Wooden Books Ltd.,
Glastonbury, UK.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této
publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována
jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného
svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první
elektronické).

Z anglického originálu *Shadows: In Nature, Life
and Art* přeložila Klára Jírová.

Odpovědná redaktorka Klára Soukupová.

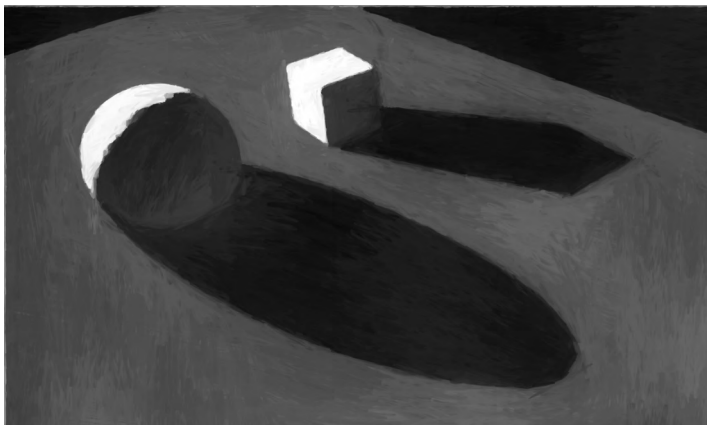
Sazba a konverze do elektronické verze
Michal Puhač.

V roce 2022 vydalo nakladatelství Dokořán, s. r. o.,
Holečkova 9, 150 00 Praha 5, dokoran@dokoran.
cz, www.dokoran.cz, jako svou 1158. publikaci
(381. elektronická).

ISBN 978-80-7675-080-7

STÍNY

V PŘÍRODĚ, ŽIVOTĚ A UMĚNÍ

William Vaughan

Mockrát děkuji Johnu Martineauovi a všem v nakladatelství Wooden Books za to, že mému textu dali tak nádhernou podobu. Pippa Lewisová přispěla množstvím cenného obrazového materiálu a Pek Peppin si vše přečetl a poskytl mi řadu užitečných připomínek. Také děkuji Simone Sekersové za informace ke slunečním hodinám a Davidu Sekersovi za nejruznější doporučení, mezi něž patří i výtečná kresba od Richarda Stinea vyobrazená na straně 58.

„Říkala jsem si, že ta nejkrásnější věc na světě je určitě stín, všechny ty miliony pohyblivých tvarů a slepých uliček stínu. Stín byl v zásovkách prádelníku, ve skříních a v kufrech, stíny ležely pod domy, stromy a kameny, schovávaly se za očima a úsměvy lidí a celé míle stínu pokrývaly stranu Země odvrácenou od Slunce.“

Sylvia Plathová: Pod skleněným zvonem

Tanec stínů oil Martina Lewise, 1930.
Licence Martin Lewis, díky Robertu Newmanovi.

OBSAH

Úvod	1
STÍNY V PŘÍRODĚ	
Základní pojmy	2
3D stíny	4
Jak stíny vidíme?	6
Noc	8
Zatmění	10
Měření času	12
Výpočty vzdáleností	14
STÍNY V MYSLI	
Stín a duše	16
V Platonově jeskyni	18
Melancholie	20
Pohádky	22
Psychologie	24
Chvála stínů	26
STÍNY V UMĚNÍ	
Počátky umění	28
Skiografie	30
Sochařství	32
Znovuzrození stínu	34
Kresba stínů	36
Stíny v architektuře	38
Caravaggiův šerosvit	40
Rembrandt	42
Osvícenství	44
Čínské stínové divadlo	46
Laterna magika	48
Romantici	50
Stíny v moderním umění	52
Stíny ve filmu	54
Stíny a paradox	56
Všudypřítomný stín	58